

חנוכה (23)

חנוכה שמונה ימים

שבע מסמל את העולם והטבע: שבעת ימי הבריאה, שבת, שבעה קנים למנורה, שמיטה, שבע הספירות. הכול בתוך גבולות השכל והמציאות. שמונה מסמל את מה שמעל הטבע: ברית מילה ביום השמיני, שמונת בגדי הכהן הגדול, היום השמיני במשכן, כינורו של משיח בעל שמונה מיתרים, דברים שאינם נתפסים בשכל אלא נובעים מרצון ה'. לכן חנוכה, שהוא ניצחון הקדושה על תרבות יוון שהעמידה את השכל מעל הכול, נחוג שמונה ימים. הנס גם הצבאי וגם של פך השמן היה מעל הטבע, ומבטא את דרכה של תורה. לא רק מה שהשכל מבין, אלא קבלת עול ורצון ה'. שמונת הנרות מדגישים את הניצחון של "למעלה מהטבע" על מה שבטבע.

המלקט

שלשת התנאים לניצחון במלחמה

בתפלת על הניסים אומרים: "וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך". בארו בספרים הקדושים, שכדי לנצח במלחמה יש צורך בשלש מעלות: "טהורים", "צדיקים", ו"עוסקי תורתך". מהי מעלת "טהורים"? אומרת התורה (דברים כג, טו): "כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך". הקב"ה מגן עלינו ונותן את אויבינו ניגפים לפנינו. יש בכך שתי מעלות: "להצילך", שחס ושלום לא יהיה יהודי שינזק, "ולתת אויביך לפניך", להכניע את האויבים. אך יש לכך תנאי: "והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו". אם חלילה חסר במחנה ישראל בקדושה ובצניעות, עלול ח"ו להיות מצב של "ושב מאחריו". נמצא, שהתנאי הראשון לניצחון במלחמה הוא הטהרה בלבוש, בדבור ובהנהגה. החילונים הם תינוקות שנשבו, הם בגדר "אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו ובהמה רבה" (יונה ד, יא) ועליהם יש לנו רק רחמנות, אבל משומרי התורה והמצוות, ובמיוחד מהמדקקים שבהם, התביעה הראשונה היא: "והיה מחנך קדוש".

ספר "יחי ראובן מועדים"

טעם איסור השימוש בנרות והיתר לראותם

בפיוט "הנרות הללו", הנאמר אחרי הדלקת נרות חנוכה, הננו אומרים: הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד כדי להודות ולהלל לשמך הגדול, וכמה שאלות מתעוררות על נוסח זה: ראשית, מה שייכותו של היתר ראיית נר חנוכה עם ההמשך "כדי להודות ולהלל". ועוד מה החידוש בהיתר זה, כלום היה עולה על הדעת לומר שיהיה אסור לראות נר חנוכה, וכי ראיית נר חנוכה, השתמשות היא? כמו

כן, מה באה ללמדנו ההדגשה "אלא לראותם בלבד", וכי ישנה מעלה מיוחדת בראיית הנרות? יש לפרש על פי הידוע, שמי שנעשה לו נס בזכות עצמו רשאי להסתכל במפלתם של הרשעים, אבל אם נעשה לו נס בזכות אחרים, אינו רשאי להסתכל במפלתם של הרשעים, וכפי שכידוע אירע עם אשת לוט שניצלה בזכות אברהם, ולכך כשהסתכלה במפלתם של אנשי סדום הרשעים, נענשה והפכה לנציב מלח. והנה נרות חנוכה הם מעין הנס שארע בימים אלו, והיה אפוא מקום לומר שאין לנו רשות להסתכל בהם, כי בהסתכלות זו הרינו כמסתכלים במפלתם של הרשעים. על זה התחדש שמונת לנו לראותם, ושמענו מכאן שזכינו והנס נעשה לנו בזכות עצמנו, היינו מחמת מסירות נפשם של הכהנים הקדושים, וכמו שאמרנו: "קמאי הוו קא מסרי נפשיהו אקדושת השם איתרחיש להו ניסא". ומאחר שזכינו לכך, שיעשה הנס בזכותנו, בודאי צריכים אנו להודות ולהלל על חלקנו, "אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' אלוקיו". ומובן שפיר שמאחר ו"לראותן בלבד", לראות את הנרות מותר לנו, כי הנס נעשה בזכותנו על ידי זה נמשך "להודות ולהלל לשמך הגדול" ומתוך האור "חנוכה" חלק ב'.

מוסיף והולך

בגמרא (שבת כא:) מצינו מחלוקת בית שמאי ובית הלל בסדר הדלקת הנרות, האם מתחילין בנר אחד וגומרים בשמונה או אם מתחילים בשמונה וגומרים ואחד, ההלכה נפסקה כדברי בית הלל, מוסיף והולך. חנוכה הוא חג של תנועה, חג של התקדמות מתמדת אל הפסגה. כל יום שנוקף ועובר, מתאפיין בסממן שונה מהיום הקודם, בנר נוסף המשנה את פני המנורה, ומעניק לה צביון יחודי כלפי הימים שעברו. מהענין של 'מוסיף והולך' אנו מפקים שני לקחים. הלקח הראשון מתמקד על היום שעבר, הוא מדגיש בפני האדם כי חייו מתקדמים והולכים, יום אחר יום, וכי כל יום שחלף שוב לא ישוב לעולם. בשלב זה בא הלקח השני ומשלים את הראשון, הריהו מגלה את אוזן האדם, כי במידה שביום המחר נוצרה בחינה של 'מוסיף והולך', הרי שהיום שחלף אכן הגשים את מטרתו, והוא אשר הביא למציאות של היום הנוכחי, ובודאי שלא היה מגיע להשיג כח כביר אלמלא ההשפעות של היום הקודם. אדם המקבל בצוותא את שני הלקחים, פועל במסגרת רצויה בטבעו של עולם, הימים חולפים אינם הולכים לריק, אלא השפעתם מתנוססת על פני הימים הבאים. והסגולות שהקנה בהם לנפשו, נותרים חקוקים בליבו ומעניקים משמעות עכשווית לימים שחלפו. מאידך, האדם שאינו מאמץ לעצמו את הלקח השני, ולא

משתדל ליישמו, מכריז כי הוא משחית את ימיו לריק, והימים החולפים לעיניו, המתבטאים כאמור בשינוי צורת פני החנוכה, מתנדפים וגוועים ללא שזירתו את רישומי משמעויותיהם לכל חייו. **ספר "ימי חשמנים"**

נר חנוכה

אין אומרים נר של חנוכה כמו שאומרים נר של שבת. הטעם לכך הוא כיון שנר חנוכה אסור להינות מאורו, וכל מצות הדלקתו היא רק לפרסומי ניסא, זו היא מצותו. לכן מברכין **"להדליק נר חנוכה"**, לומר שאינו עשוי אלא לחנוכה ולא לשימוש אחר. אבל **"נר של שבת"** שהדלקתו היא להרבות שלום בית. עשוי להינות ממנו, ומצות שבת חלה עליו. ולכן מברכין **"להדליק נר של שבת"** **ספר "ימי חשמנים" בשם עמק ברכה**

פך אחד חתום בחותמו של כהן גדול

כאשר החשמונאים נכנסו לבית המקדש, הם מצאו את כל השמנים טמאים חוץ מפך אחד קטן, חתום בחותמו של כהן גדול. שאלה ידועה: למה בכלל היה חשוב למצוא שמן טהור? הלכה היא שטומאה הותרה בציבור, כלומר שאם כל השמנים טמאים, אפשר להדליק גם בשמן טמא. אז למה הקב"ה עשה נס? התשובה מגלה עומק גדול: אמנם הלכתית היה אפשר להדליק בטמא, אבל החשמונאים רצו להדליק בטהור. הם רצו להתחיל מחדש את עבודת המקדש לא רק כמו שצריך, אלא כמו שחלמו שהיא יכולה להיות לא מתוך הישרדות אלא מתוך שאיפה. כאן נמצא המסר של חנוכה: לפעמים אדם מסתפק בכך שהוא בסדר, שהוא עומד בדרישות המינימום. אבל חנוכה מלמד אותנו לשאוף ליותר לאור טהור. הפך הקטן הפנימיות של האדם. הפך הקטן מייצג את הנקודה הפנימית והטהורה שיש בכל יהודי, נקודה קדושה שלא נטמאה אף פעם. גם אם נראה שהכול סביבנו מתבלגן, שיש הרבה טומאה, הרבה בלבול ועייפות, תמיד נשאר בפנים פך קטן שלא נפגע. **המלקט**

עסק התורה מונע מלחמות

מדוע על ידי ביטול התורה גורמים שליטת אומות העולם? ביאר ה"חתם סופר" באופן נפלא, וז"ל: אמרו חז"ל (ברכות סד): תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. הכוונה בזה, דהנה כל המידות נבראו מאת הבורא ית"ש, מידת הבושה והעזות, הגאווה והענוה, השלום והמחלוקת, ואי אפשר לעולם בלי שום מידה מהמידות, וא"א לומר שתעקר מידה אחת מכל וכל, אך ראוי להשתמש בהם במקומות הראויים. והנה המחלוקת נאה ויאה? לעוסקים בתורה ופלפולה ועולים בהר' ומקום קדשו, זה יאמר לפי שכלו וזה לפי שכלו, עד כי יכריח אחד את חברו להעמידו על האמת כמחלוקת שמאי והלל, ועל ידי זה לא יהא אחיזה לקליפה לגרום מחלוקת בעולם וכו'. ועל ידי זה מרבים שלום בעולם, שמחלוקתם גורם הסתלקות אחיזת קליפת הנחש. אמנם בשעה שמתעצלים לעסוק בתורה ופלפולה ושלום

ביניהם, מתעוררים תאוותם ואינם מסתפקים במה שיש להם, ומקנאים איש ברעהו והנחש מתגרה להרבות מחלוקת ביניהם, כי א"א לעולם בלא מידה זאת, וכיון שלא תימצא בקדושה על כרחך תימצא בטומאה.

ספר "אוצרות התורה, חנוכה"

הלכה: הוסיף או פיתח במספר הנרות שצריך באותו לילה

כתב השו"ע (או"ח סימן תרעא ס"ב): בלילה הראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה וכו' **בפסקי תשובות** (אות א') כתב ואם טעה והדליק יותר נרות ממספר היום, כגון שהדליק בליל א' שתי נרות או בליל ב' שלשה וכו', יש אומרים שלא יצא ידי חובת מהדרין, כיון שהוספת נר בכל יום נתקן שיהיה היכר בכל לילה באיזה יום עומדים, וכשהוסיף על מספר הנרות אין היכר, ולשיטתם צריך לכבות כל הנרות ולהדליק שוב את מספר הנכון, אמנם שאר הפוסקים הסכימו שבדיעבד יצא ידי חובתו גם בתורת מהדרין, ולכן לא יכבה אלא את הנר שהוסיף בטעות.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: הדמעות הן לשונן האצילה של עניים

ספר "שמחה"

חקירה: נר חנוכה: ברכת שעשה ניסים היא שניצלו מהעכו"ם, או על פך השמן (ספר צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"א ד"ה חנוכה אות נג' על שניהם) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: רגליים לקינות: רבי מאיר שפירא הטיף מוסר לאברך אחד, שהוא מזלזל במצוות ונוהג קלות ראש. השיב לו האברך בעזות: אינני כל כך גרוע כפי שהרבי מתאר אותי, הלא אבי, כידוע היה יהודי כשר וירא שמים, והרי אמרו חז"ל: ברא כרעא דאבוה, הבן, הוא בבחינת הרגל של אביו והריהו כמותו. אמר לו רבי מאיר: אכן, אביך היה מתאונן תמיד על רגליו הלקינות.

ספר "חזק וחלק" חלק א' (דף נז)

שבת שלום, חנוכה שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרדוך, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדים קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איוא, ויקטוריה שושנה בת ג'רס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזרא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנגי. **זיווג הנזן:** שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליאונת מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן גייוול לאוני. **לעילוי נשמת:** ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, נסים חיי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתר ייח כוכבה, מלכה אנרייט מרווקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל ארסה בת גבי זוגנה, יהודה יוסף בן רחל, דניאלה בת רחמה.

